

„Hommikeelet“, 20. X 1993

KULTUUR

Teatriskäik kohalike valimiste eelõhtul

MATI UNT

Leonard Bernstein, „West Side Story“. Lavastaja Neeme Kuningas, dirigent Tarmo Leinatamm, koreograaf Mait Agu, kujundus Ervin Ōunapuu, kostüümid Reili Evart ja Liina Keevallik.

Eesti Muusikaakadeemia, Estonia Teatri, Tallinna Pedagoogikaülikooli ja AS ARISTO ühistöö.

Esiendus Tallinna Linnahallis 15. oktoobril 1993.

Nagu ikka Tallinna Linnahalli muusikalide puhul, sain „West Side Story“ legi“ pileti kuhugi viimastest ülemistest ridadest. Teatribinokkel on mul küll olemas, aga selle unustan alati koju. Seetõttu õnnestub sealsetest suurprojektidest näha ainult nn. üldvaadet, ja nii nüüdki.

Teiselt poolt – ega need muusikalid olegi mõned kammerdraamad. Seal on eriti oluline osa teatralistel efektidel (tulekahjud, helikopterid) ja masside liikumisel.

Esimesi oli vähe, mis on mõistetav, sest raha oli vähe ja tuleb kiita Ervin Ōunapuud *New York city* aguli mulje saavutamise eest peaaegu mitte millegi abil. Tõsi, lavale sõitis paar korda politseiauto, õigemini näitas oma nina. See oleks võinud ikka üle lava sõita.

Mis puutub masside liikumisse, siis koreograafia (Mait Agu ja teised) oli hoogne ja vist täpne. Kuskil eelnevalt levitatud info vastab tõe – kaugelt (kust suid ju ei näe) ei tee vahet lauljate ja tantsijate vahel.

Tõsi, nagu ikka, peab mõnes stseenis andma laulmise lauljatele ja tantsimise tantsijatele, ja seda on ka tehtud. Eks koreograafilised peksmised olid natuke liiga naljakad – nad olid seda muidugi ka filmis, sest ehkki tookord kriitikas ülistati naturaalse mitjöö ja stiliseeritud liikumise kokkusulamist, ei suudetud mind siiski veenda.

Lugu oli juba omal ajal mõeldud noorsoole meeldimiseks, sest noortekampasid vaadeldakse kui süütuid ohvreid sotsiaalse ülekohtu käes. See on ju omamoodi õige, sest noor inimene ei suuda veel ise valida ega midagi konstruktiivset välja mõelda.

Ta ajab kõik täiskasvanute kaela – süüdistab celkõige olusid ning on valmis olude kattevarju all igasugu asotsiaalseks tegutsemiseks. Tolla (1955) oli just selline biitniklikult anarhistlik ja antikapitalistlik hoiak moes.

Täiskasvanutest näeme laval ainult ebameeldivaid tüüpe: küünikut, jõhkardit, tola ja naivikut.

Tiit Kõna foto

"WEST SIDE STORY"

Pärast etendust siirdusid turumajanduse paiseid näinud inimesed valmistuma järgnevatiks valimisteks, et anda oma hää tagasipöördumiseks vana korra juurde.

Kampade viha nende vastu oli (on) noore publiki poolt aktsepteeritav.

Jääb üle loota ainult romantilisele (ooperlikule) armastusele keset jõhkrat jazz-maailma. See suur tunne päästab midagi siingi ja me usume seda, ehkki tegemist on erandjuhtumiga. Me usume niisugust juhtumit juba tänu kaunile muusikale. Kuid jätame selle targutuse, tegemist on ju muusikali, mitte sotsiaalse traktaadiga.

Ei, midagi pole öelda – tulemus on tubli, ehkki iseenesest on niisugune kõrgmuusikalide tagantjärele ja järjepanu lavaletoomine mingis mõttes kahtlane üritus.

Ent võitjaid tuleb alati hinnata. Võiks mõelda, mis tulemusi veel saavutatakse, kui oleks normaalne ettevalmistusaeg ja kasutada kogunud meistrid. Viimasele võib ka vastu vaielda – nooruslik entusiasm on paljus mõjuvam kui rutineerunud elukutselisus. Nii panen Neeme Kuningale veel ühe plusspunkti. Rasketes oludes on ta ikka võitjana välja ujunud, mis näitab, et tegemist on meistriga.

Etenduse esimene pool oli küll igavam (ta oli pikem ka). Rahulikku jälgimist segasid ka ülbed välismaalased, kes eestlasi oma kohalt üles tõst-

sid ja ise asemele istusid. Aga selliseid segadusi juhtub mammutsaalis ikka.

Mängu kohta on raske midagi öelda, mida ma kohe alguses ka seletasin. Muusika kohta ei riski hoopiski sõna võtta! Ehk ainult seda, et hätta ei jäänud küll keegi noortest lauljatest. Teine osa oli kontsentreeritum ja muidu ka parem. "Ohvitser Krupke" esitati tõelise noorusliku vihaga kapitalistliku maailmasüsteemi ebakohtade vastu. Sai selgeks, et suhteliselt leebe Krupke ei suuda midagi parandada ja teda ei võeta tõsiselt. On vaja ehk veekahurit ja pisargaasigranaate, mida kasutab hästitreenitud OMON. Ainult totalitaarses ühiskonnas on noorsoo rahulolematuse välja juurit. Seal kanaliseeritakse see riiklike sotsiaalse ülesannete täitmiseks, võitluseks poliitilise sise- ja välisvaenlase vastu.

Nii siirdus neli tuhat turumajanduse paiseid näinud inimest pärast etenduse lõppu linnahallist valmistuma järgnevatiks valimisteks, et anda oma hää tagasipöördumiseks vana korra juurde. Nii nad ka tegid.

Kuid Neeme Kuningas ja tema trupp pole kuidagi süüdi meie rahva moraalses allakäigus. Kunst on kunst ja rahvas on rahvas. Rahvas kuulub kunstile ja kunst võtab rahvast nagu ta on.